

Joan van der
1989-12-31

De kerken als maatschappelijke verbanden betrekken bij de nazorg van ex-gedetineerden

Met het oog op de nazorg aan mensen die met justitie in aanraking zijn gekomen kunnen allerlei plaatselijke projecten van belang zijn. Het gaat dan om met scholing gecombineerde werkervaringsplaatsen, vrijwilligerswerk, projecten voor randgroepjongeren, CAD-projecten e.d.

Uiteraard is in het verband van de nazorg de reclassering van groot belang. Maar ook de kerken kunnen op dit terrein een eigen rol spelen.

Allereerst kan ook via de kerkelijke kanalen worden gewerkt aan een maatschappelijk klimaat waarin ruimte ontstaat voor nieuwe levensmogelijkheden voor ex-gedetineerden. In die voorlichting zal ook aandacht gegeven moeten worden aan het signaleren en wegnemen van oorzaken die tot criminaliteit leiden. In die zin is nazorg ook met voorzorg verbonden.

In de tweede plaats kan de kerkgemeenschap ook meer specifieke projecten ontwikkelen om waar nodig mensen na hun detentie opvang en begeleiding te bieden. In een aantal plaatsen zijn de laatste jaren vanuit of in samenwerking met de geestelijke verzorging projecten van nazorg van de grond gekomen. Zo kunnen worden genoemd Haarlem, Rotterdam, Zutphen en Den Haag.

In deze bijdrage wil ik wat nader stilstaan bij de filosofie m.b.t. de nazorg zoals die zich in de afgelopen jaren bij de stichting Exodus in Den Haag heeft ontwikkeld.

(Samenwerking kerken en RK en Prot geestelijke verzorging)

Deze filosofie is gegroeid op basis van een karakterisering van de situatie waarin veel gedetineerden en ex-gedetineerden zich bevinden.

In het kader van deze bijdrage duid ik deze situatie slechts kort aan.

- Er is in meerdere of mindere mate tijdens of na de detentie sprake van:
1. een sociaal isolement;
 2. het onderhevig zijn aan depersonalisatie;
 3. een zwakke identiteit;
 4. een zwakke sociale en maatschappelijke positie;
 5. er zijn vaak weinig significante contacten.

Tegen deze achtergrond richt het pastoraat zich op een proces van communicatie, het versterken van de identiteit en op een proces van maatschappelijke integratie.

Bij deze benadering is de inzet van vrijwilligers als vertegenwoordigers van de kerkgemeenschap buiten de gevangenis (als een facet van de maatschappij) wezenlijk. De vrijwilligers geven mede inhoud aan de genoemde inzetten van het pastoraat en zij versterken die ook.

Gezien de problematiek van de mensen om wie het gaat en de hulpverlening die er is, ziet Exodus de mogelijkheden van de kerken vooral in een integrale benadering.

De kerken beschikken over ruime mogelijkheden om in pastores en vrijwilligers tijdens de detentie aanwezig te zijn. Ze kunnen zo een stukje maatschappij present stellen. En ze hebben contacten met mensen die zich in het vrije leven vaak in een ~~vaak~~ moeilijk benaderbare marge bevinden. Verder hebben de kerken

als brede maatschappelijke verbanden ook mogelijkheden om hun brede potenties ook na de detentie in dienst van de nazorg te stellen.

Zo ^{kunnen} ~~kan de~~ opvang en begeleiding tijdens en na de detentie in een herkenbaar verband op elkaar worden afgestemd. En zo kan ook de maatschappelijke integratie tijdig worden ingezet, want er kan -zeker ook door de inzet van vrijwilligers- een redelijke continuïteit groeien in het contactenpatroon.

Het grote voordeel van deze inbedding van de nazorg is een breed zingevend verband is ^{dat} specifieke hulpverlening (waaronder de geestelijke verzorging) kan worden verbonden met "gemeenschappen waar het/ leven geleefd wordt".

Naast deze integratie gedachte zijn in Exodus nog de volgende accenten ontwikkeld:

In de eerste plaats de kwaliteit. Dat heeft te maken met de problematiek die bij de doelgroep aanwezig is. Zonder een professionele aanpak, een voortdurende deskundigheidsbevordering van medewerkers, en training van vrijwilligers zal het niet lukken de hulpverlening te doen slagen. Vandaar dat heel nadrukkelijk wordt gekozen voor een op professionaliteit gestoelde inzet van vrijwilligers.

In de tweede plaats is er een streven naar een compleet aanbod. Velen in de doelgroep hebben ^{nogal wat} ~~veel~~ hulpverleningservaring. Zij hebben al veel projecten "doorlopen". Exodus wil een zo ^{breed} mogelijk aanbod ⁱⁿ wonen, bezigheid (werk en vrijwilligerswerk), ^{recreatie} ~~recreatie~~, en relaties realiseren. ^{presentie}

De persoonlijke begeleider is daarbij van groot belang.

Cobcreet heeft Exodus vier nazorgprojecten ontwikkeld met een zekere samenhang.

1. Een laagdrempeling Eetcafe als aanloopcentrum. Hier kunnen o.a. de pasorale contacten na de detentie worden voortgezet. Dit eetcafe heeft ook een buurtfunctie

2. Een Huis voor Begeleid Wonen met een woon en begeleidingscapaciteit voor 8 bewoners. 3. Een werkproject voor de bewoners van het Woonproject. Dit werkproject

omvat o.a. een fietsenmakerij. ~~Het gaat in dit werkproject vooral om het aanleren van vaardigheden en het ontwikkelen van een dagritme.~~ 4. Eén keer per maand

wordt er een bijzondere kerkdienst gehouden ~~in~~ waarin pastores van het gevangeniscomplex voorgaan. Deze diensten worden voorbereid door gemeenteleden en bezoekers van het eetcafe en bewoners en ^{oud} ~~ex~~ bewoners. Ook komen er vrijwilligers uit het gevangeniscomplex.

Het gaat in deze vier projecten om:

- laagdrempelige presentie voor mensen die behoefte hebben aan voortgezet contact;
- begeleiding in woon- en leefsituatie;
- het aanleren van een dagritme en werkervaring;
- zingevende activiteiten en betrokken raken op diepere waarden;

Kortom: kansvergroting en horizonverbreding.

↓ voortgezette contactmogelijkheden,

J. D. W. FERBEEK